

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 90.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hrambi: n. l. v Ljubljani št. 11.953

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, petek 9. avgusta 1940

Cena posamezni številki din 150

Pred občnim zborom Zveze

Občni zbori Zveze trgovskih združenj so bili za slovensko gospodarstvo javnost vedno pomembni dogodki. Pomembni, ker so se na teh skupščinah vedno zbrali najbolj kompetentni zastopniki slovenskega trgovstva, ki so res mogli govoriti v imenu vsega stanu, a pomembni tudi po vsebini predlogov in zahtev, ki so jih sprejeli občni zbori.

Letošnjemu občnemu zboru Zveze pa gre še prav poseben pomen. Napoveduje se nov gospodarski red v državi, napovedujejo se razne reforme in govori se, da bo vpliv države na vse gospodarstvo še močno narasel. Nobenega dvoma ni, da je naše gospodarstvo življenje res potrebno reforme, še bolj jasno pa je, da bodo koristne samo dobre in premišljene reforme. Takšne reforme pa se morejo doseči le v soglasju z onimi, ki naše gospodarstvo dobro poznajo, ki vedo, kaj potrebuje gospodarstvo in kaj more tudi prenesti. Med te gospodarske strokovnjake pa spadajo tudi trgovci, ki v praktičnem življenju najbolj spoznajo učinek raznih zakonskih predpisov, ki pa tudi vidijo, katere reforme so najbolj potrebne. Zato je neobhodno potrebno, da trgovci pri napovedanih reformah tudi aktivno sodelujejo in da se njih predlogi in nasveti v polni meri upoštevajo. Kajti vsi ti predlogi izvirajo iz težko plačanih življenjskih izkušenj. Tem bolj so zato tudi upoštevani vredni.

Da se bo to doseglo, da si zagotovo trgovci aktivno sodelujejo pri bodočih reformah, pa je potrebno, da se v javnosti tudi krepko uveljavijo, da se sliši njihov glas. Zato je prva naloga občnega zbora Zveze trg. združenj, da bo v resnici manifestant, da bo zbral zastopnike trgovstva prav iz vseh okrajev Slovenije. Tako popolna udeležba na občnem zboru mora slovenski javnosti dokazati, da je slovensko trgovstvo organizirana celota, ki se zaveda svojih dolžnosti do države in naroda, ki pa se zato zaveda tudi svojih pravic.

Zato pa mora trgovstvo na svoji manifestantni skupščini tudi z vso odločnostjo poudariti, da se morajo pravice in potrebe gospodarstva vse drugače upoštevati kakor so se dosedaj. Če se že izvedejo reforme, potem se smejo samo takšne, ki bodo gospodarsko življenje olajšale, ki bodo vrgle vse ovire, ki jih je dosedaj postavljala birokratizem, gospodarskem razvoju. Vsak reformni ukrep mora dati nov razmah gospodarstvu, vsak nov predpis mora razširiti polje gospodarskega udejstvovanja! To zahteva trgovstvo in to zahteva tudi gospodarski interes naroda ter države.

Da trgovstvo to svojo osnovno zahtevo tem bolj poudari, mora najti tudi najožji stik z vsemi drugimi gospodarskimi stanovi. Vsak gospodarski stan je danes enako živo zainteresiran na tem, da se napovedane reforme izvedejo pravilno, vse gospodarske stanove pa vežejo tudi številni drugi skupni interesi, zato pa je potrebno, da vsi nastopajo kot celota, ker bodo v tem primeru tudi lažje uveljavili vse svoje skupne, a tudi vse svoje posebne stanovske interese. Solidarnost vseh gospodarskih stanov mora biti z

ozirom na napovedane reforme ne le lepa beseda, temveč močna resnica, ki se mora ob vsaki priliki uveljaviti v našem javnem življenju. Delu za povečanje solidarnosti gospodarskih stanov mora zato biti tudi posvečen občni zbor Zveze.

Prav tako pa tudi vsem posebnim interesom in zahtevam trgovskega stanu. Posebno danes, ko znova gledamo številne ponesrečene eksperimente, ko zavzema boj proti draginji vedno bolj neresno obliko, ko še vedno ni za-

znamovati v prizadevanju po odpravi pomanjkanja blaga nobenih pravih uspehov, je že v interesu javnosti, da se interesi legalne trgovine pravilno upoštevajo.

Tudi v trgovini mora nastati red, ker samo v redu je mogoča pravilna razdelitev blaga. Zato pa je tudi že skrajni čas, da se napravi vsej nelegalni trgovini konec in da bo zaščiten samo tisti, ki v redu plačuje davke in v redu opravlja vse svoje obveznosti. Nelegalna trgovina ne sme več ubijati legalne in država, ki to

trpi uničuje sama sebi svojo davčno moč ter ustvarja nered v gospodarstvu. Zadosti je že bilo tega nereda in bližnje reforme morajo napraviti konec ali pa bodo reforme brez cene.

Slovensko trgovstvo je vedno zvesto izpolnjevalo vse svoje dolžnosti do naroda in države, čas je, da prične tudi država izpolnjevati svoje dolžnosti do trgovstva. Močno in krepko naj to poudari občni zbor Zveze in zato prihodnji teden v Novo mesto — na občni zbor Zveze trg. združenj.

Bor in Trepče

V naši javnosti se vodi že precej časa debata, če se naj Narodna banka podpravi ali ne. Ne da bi se spuščali na tem mestu v vprašanje koristnosti ali nekoristnosti podpravljenja naše emisijske banke, ki naglasili le eno, da se tudi s podpravljenjem banke ne bi glede njenega nacionalnega značaja nič spremenilo. Narodna banka je danes naša, čisto naša, ker so njeni delničarji samo naši ljudje in bo čisto naša tudi če bo podpravljen.

Istočasno, ko se vodi debata zaradi podpravljenja Narodne banke, pa poročajo naši listi, da se vodijo v Parizu pogajanja, da bi prešli borski rudniki v last neke nemške skupine. Skoraj nihče pa ne opozori, da bi bilo edino pravilno, če menjajo borski rudniki svojega lastnika, da se sme zgoditi to le na ta način, da postanejo ti rudniki naša last. Kajti čisto nekaj drugega je, če smo mi tudi dejanski lastniki teh bogatih in tudi za našo državno obrambo važnih rudnikov ali pa če so njih lastniki tuji.

Da se ne bo nas napačno razumelo ali da se ne bi naše besede zlohotno tolmačile, moramo naglasiti, da gre tu za načelno stališče, ki ga mora zastopati vsak narod, ki hoče doseči gospodarsko samostojnost. Kadar se menjajo lastniki v tako važnem in velikem podjetju kakor so borski rudniki, si mora država zagotoviti pogoj, da imajo ona oz. domači državljani pri spremembi lastništva prvenstveno pravico odkupa. Šele če bi država oziroma njeni državljani na to pravico resignirali, šele potem bi smelo to podjetje preiti v roke drugih tujih državljanov. Ista je stvar glede rudnika Trepče.

To edino pravilno stališče pa se sedaj ni varovalo, temveč je izšla le uredba o uvedbi prisilne uprave za obe velepodjetji Bor in Trepča. Ta ukrep nikakor ne more zadovoljiti, ker more biti prisilna uprava le začasen ukrep, ki baš zato tudi ne more dati prave učinkovitosti. Edina pravilna rešitev je samo ena, da postanejo borski rudniki naša popolna last in da država nacionalizira te rudnike s tem, da jih prevzame sama ali pa da organizira potrebno akcijo, da bi naši državljani kupili delnice družbe. Če ima država Zenico, če je mogla ustanoviti velepodjetje Jugo-čelik, more postati tudi gospodar borskih rudnikov.

Naglašamo, ne gre tu za prav nikako ksenofobijo, temveč le za pravilno nacionalno gospodarsko politiko. Ni zadosti, če so borski rudniki naši, ker so v naši drža-

vi, temveč morajo biti tudi formalno naši. Njih donosnost pa je poleg tega tako izredno velika, da se tudi izplača, če so naši. Zakaj bi morali biti samo najbogatejših rudnikov lastniki tuji? Zakaj si od velikih naravnih zakladov naše zemlje ne bi privoščili nekaj tudi mi?

Potrebno pa je, da postanemo lastniki borskih rudnikov še iz drugega razloga. Če smo mi lastniki, bomo tudi lažje varovali svoje lastne nacionalne in gospodarske interese, kakor pa bodo ti varovani, če so rudniki tuja last. A

tudi svoje mednarodne obveznosti bomo v tem primeru mnogo lažje izvrševali.

Nobene osti proti tujcem ni v tem, če hočemo postati gospodarji rudnikov, ki so na naši zemlji. Povsod drugod po svetu se tako prizadevanje smatra kot samo po sebi umljivo. Prav tako mora biti tudi pri nas, ker bi sicer nam mogli tuji očitati, da je naša gospodarska politika brez vsake predanosti in da nimamo volje za gospodarstvo neodvisnost.

Primer Bora ne sme biti dokaz naše slabe gospodarske politike!

Zbornica za TOI razpuščena

Trgovinski minister dr. Andres je podpisal odlok o razpustu Zbornice za TOI v Ljubljani. Za komisarja je imenoval generalnega ravnatelja Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo gospoda Avgusta Tostija.

Predlog za razpust Zbornice je šel v Beograd že pred štirinajstimi dnevi.

Znano je, da je bil obrtni odsek

Zbornice delonezmožen. Delne volitve v plenum zbornice bi morale biti že pred meseci, a so bile trikrat odložene. Naloga novega komisarja bo, da v treh mesecih izvede celotne volitve in ne samo dopolnilne.

Novi komisar g. Avgust Testi je odličen poznavalec našega gospodarstva ter je podpredsednik društva bančnih zavodov v Ljubljani in član borznega sveta.

Nepotrebne težave trgovcem

Kaj je z novimi tovarnimi listi?

Trgovec z dežele nam piše: Danes sem poslal večjo pošiljko zdravilnega zelišča v Brno. V moje veliko začudenje pa mi železniška postaja vrne tovarni list, ker da so od 29. junija dalje v rabi novi tovarni listi.

Takoj sem poslal v vse trafike po nove tovarne liste, pa noben trafikant jih ni imel, enako pa tudi ne davčna uprava. Na davčni upravi so mi celo dejali, da so pred par dnevi dobili prav take tovarne liste, kakršnega sem uporabil jaz, katerega pa mi je železniška postaja vrnila.

Sedaj moram čakati, da bo davkarija dobila nove tovarne liste in dokler jih ne dobi, ne morem poslati blaga naprej.

Začudenost se sprašujem: Ali je morda dolžnost trgovca, da opozori davčno upravo oz. trafikante, kakšni tovarni listi so v uporabi in da nabavi te tovarne liste? V zadnjem času je sicer trgovec res dobil mnogo novih dolžnosti, te pa menda le še nima, da bi moral dajati direktive železniški postaji. Bo že dolžnost že-

lezniške uprave ali davkarije ali katerega drugega urada, da poskrbi, da si morejo ljudje nabaviti predpisane tovarne liste.

Tako nam piše trgovec in njegovo ogorčenje je popolnoma razumljivo.

Ni pa razumljivo, da je sploh mogoče, da se delajo trgovcem takšne nepotrebne težave. Vedno se govori, da se mora izvoz pospeševati in v ta namen smo dobili celo vrsto ustanov in uradov, ki veljajo davkoplačevalce in zlasti trgovce težke denarje. Od vseh teh ustanov pa v praktičnem življenju nimajo trgovci nič, razen nove predpise in navadno čisto nepotrebne predpise.

Bilo bi res dobro, da bi se pri nas znatno manj govorilo o pospeševanju zunanje trgovine, zlasti izvoza, zato pa delalo manj težav izvozu. Kakor pa kaže konkretni primer, ki smo ga navedli, pa še vedno le govorimo o pospeševanju zunanje trgovine, dejansko pa jo oviramo.

Zahtevamo, da se glede novih tovarnih listov napravi red, da

Zveza trgovskih združenj ima svojo

XX. redno letno skupščino v četrtek 15. avgusta 1940 ob 8. uri zjutraj v dvorani sokolskega doma v Novem mestu.

Predkonferenca bo v sredo dne 14. avgusta 1940 ob 17. uri v istih prostorih.

Dnevni red skupščine:

1. Otvoritev in pozdrav predsednika.
2. Poročilo predsednika.
3. Računski zaključek za l. 1939.
4. Proračun za l. 1940.
5. Referat tajnika.
6. Predlogi in resolucije.
7. Slučajnosti.

V primeru nesklepnosti o napovedani uri bo skupščina v smislu čl. 10., odst. 2 zveznih pravil eno uro pozneje prav tam in z istim dnevnim redom in bo veljavno sklepala o predmetih dnevnega reda, ne glede na število navzočih delegatov.

Vsak delegat se mora na skupščini izkazati s poverilnico, ki mu jo izda uprava združenja (čl. 8., odst. 5 zvez. pravil).

Udeležba delegatov je tudi na predkonferenci nujna, ker se bo na predkonferenci razpravljalo o predlogih združenj.

V Ljubljani, dne 31. julija 1940.

Predsednik: Stane Vidmar s. r.

Tajnik: Dr. Ivko Pustišek s. r.

morejo ljudje uporabljati tudi stare, če novih ni na razpolago ali pa naj se novi pravočasno dajo v prodajo. Seveda pa je treba, da se omogoči tudi zamenjava starih z novimi, ker ne gre, da bi imeli ljudje zaradi novih tiskovin še gmotno škodo.

Izvoz jabolk v Nemčijo

Prizad je začel izdajati dovoljenja za izvoz svežih jabolk v razsutem stanju v Nemčijo na račun dogovorjenega kontingenta v vrednosti 1.200.000 RM. Tako visoko je bila namreč določena izvozna količina za dobo avgust-september po nemško-jugoslovanskem plačilnem prometu. Ta vrednost ustreza približno količini 600 vagonov. Pri tem izvozu bodo mogli sodelovati vsi pooblaščen izvozniki, ki so registrirani pri direkciji za zunanjo trgovino.

Kar se tiče cen, so te do nadaljnega določene takole: 1. industrijska jabolka po 18 RM, namizna jabolka po 21 RM za sto kil, franko jugoslovansko-nemška državna meja.

Da bi se olajšal izvoz svežih jabolk, je razpisal Prizad izvozne premije v višini 25 din za vsakih 100 kg, če se uvozijo ta jabolka v nemško carinsko ozemlje v času od 6. do 24. septembra.

Pogajanja Nemcev s sindikatoma, ki ima večino delnic borskega rudnika, v Parizu so bila ugodno zaključena ter bo sindikat odstopil Nemcem kontrolo nad delovanjem borskih rudnikov. Nemci so na podlagi doseženega sporazuma že dobili svojega zastopnika v obliki komisarja pri direkciji družbe v Parizu. Pričakuje se, da bodo sedaj Nemci postavili svojega zastopnika tudi v samem rudniku v Boru.

Denarstvo

Kdo ima delnice Narodne banke

V zvezi z debato o podržavljenju Narodne banke je objavil »Jutarnji list« seznam delničarjev, kakor so se prijavili za zadnji občni zbor. Od skupnih 60.000 delnic se je prijavilo lastnikov 39 tisoč delnic z 2700 glasovi. Med prijavljenimi so bili:

Drž. hipotekarna banka 6749 delnic in 100 glasov, Beogradska zadruga d. d. 4363 delnic in 100 glasov, Beogradska trgovačka banka 1350 delnic in 100 glasov, Vračarska štedionica d. d. 600 delnic in 60 glasov, Izvozna banka 1000 delnic in 100 glasov, Nikola Jočić in sin 1000 delnic in 100 glasov, Poštanska štedionica 5156 delnic in 100 glasov, Tiča Panić 1500 delnic in 100 glasov, Penzioni fond činovnika i služitelja Narodne banke 2270 delnic in 100 glasov, Hipotekarna banka trgovačkog fonda 800 delnic in 80 glasov, Sumadija d. d. 500 delnic in 50 glasov, Cinovnička banka 279 delnic in 27 glasov, Vlada Teokarović 168 delnic in 16 glasov, Ljuba Sadržević 182 delnic in 18 glasov, Smederevska kreditna banka 218 delnic in 21 glasov, Beogradska založna banka 229 delnic in 22 glasov, Milan Vukičević 116 delnic in 11 glasov, Gradjanska štedionica 188 delnic in 18 glasov, Svetozar Godjevac 150 delnic in 15 glasov, Generalna banka za trgovino in industrijo 90 delnic in 9 glasov, dr. F. Gramberg 110 delnic in 11 glasov, Beogradska trg. štedionica 120 delnic in 12 glasov, Zadruga Srba privrednika 150 delnic in 15 glasov, Zanatska banka 130 delnic in 13 glasov, Katarina Jovanović 400 delnic in 40 glasov, Svetislav Jovanović 50 delnic in 5 glasov, Viliman Jovanović 76 delnic in 7 glasov.

Razen teh ima še cela vrsta zasebnikov 10 do 100 delnic, med njimi urednik »Blagostanac« dr. Velimir Bajkić 73, predsednica Kola srbskih sestara Mabel Grujić 40, dr. Milan Stojadinović in njegova soproga po 10 itd. Od 234 prijavljenih delničarjev jih je 165 iz Beograda in ti imajo 33.642 delnic od 40.990 prijavljenih. Na vso državo razen Beograda, tudi če štejemo staro Srbijo, ne pride niti 7000 delnic Narodne banke.

Novi predpisi o kupopro-daji nemških klirinških mark

Devizna direkcija Narodne banke je objavila pod št. dd 79/I naslednje okrožnico:

»Vsi pooblašteni zavodi za poslovanje z devizami in valutami se obveščajo, da se preklicuje okrožnica Dev. št. 94, z dne 10. junija 1939. Nakup in prodaja nemških mark v zasebnem kliringu na borzi se morata od dneva prejema te okrožnice opravljati na domačih borzah samo na način, ki je predviden v naši okrožnici Dev. št. 80 z dne 15. maja 1939.

Istočasno vam sporočamo, da morate posebej opozoriti vse svoje komitente-izvoznike, da morajo prejete čeke na nemške marke realizirati najkasneje v roku 15 dni, računajoč od dneva, ko je bil izdan posamezni ček. V kolikor čeki v navedenem roku ne bi bili iz katerega koli razloga realizirani, se morajo ponuditi v odkup samo Narodni banki.

Ravno tako so pooblašteni zavodi dolžni, da uporabijo svoje terjatve po računih nemških mark pri Narodni banki in njenih podružnicah najkasneje v 15 dneh, ker bo sicer Narodna banka v vsakem konkretnem primeru, ko ugotovi, da se je terjatev zadržala čez navedeni rok, odkupila te nemške marke oz. bo izplačala pooblaščenemu zavodu ustrezajoči znesek v dinarjih.«

Trgovina z markami se torej vrši na podlagi potrebovanj, kakor pri svobodnih devizah, o katerih morajo pooblašteni denarni zavodi vsak dan poročati.

Stroga kontrola nad francoskimi bankami

»United Press« poroča: Nemške oblasti v zasedeni Franciji so uvedle zelo strogo kontrolo nad vsemi bankami in vsemi bančnimi transakcijami. Z odlokom okupacijskih oblasti se je ustanovil v Parizu kontrolni urad, ki ima pravico pregledati knjige vseh bank. Če bi se banke protivile odredbam kontrolnih oblasti, se direk-

torji bank kaznujejo. Ker se ta naredba nanaša na vse francoske banke razen na Francosko banko, ki je pod posebno kontrolo, so sklenile ameriške banke, ki so zapustile Pariz, da zaenkrat ostanejo v nezasedeni Franciji.

Velik obtok bankovcev v U. S. A.

Ne samo v evropskih državah, temveč tudi v U. S. A. se je obtok bankovcev zelo povečal. V l. 1940. se je povečal obtok za 1 milijardo ter dosegel 8 milijard dolarjev. Tako velik še ni bil nikdar obtok bankovcev v U. S. A. V času od maja 1936. do aprila 1940. se je

povečal obtok bankovcev, ki presegajo nominalno vrednost 50 dolarjev za 1,6 milijarde, kar dokazuje, da se obtok ni povečal iz dejanskih gospodarskih potreb, temveč da se bankovci tezavirajo. To pa iz dveh razlogov, ker je povpraševanje iz tujine po dolarjih zelo veliko in ker ne plačujejo ameriške banke nobenih obresti za dnevni denar. Zato je prikladno imeti denar doma ko v banki.

Opšte Jugoslavensko bankarsko d. d. v Zagrebu je odpustilo vse židovske nameščenice, ki so bili zaposleni v centrali in v podružnicah banke. Skupno je bilo odpuščenih 40 židovskih uradnikov.

Uredba o ureditvi službenih odnosov vpoklicancev (delojemalcev)

Ministrski svet je izdal naslednjo uredbo o ureditvi službenih odnosov za primer vpoklica delojemalcev na vojaške vaje:

§ 1.

1. a) Poziv delojemalca na vojaško dolžnost, izvzemši službovanje v stalnem kadru, v rednem, pripravnem, mobilnem in vojnem stanju ne prekinja službenega odnosa.

2. b) Delodajalec je dolžan sprejeti svojega delojemalca ponovno v službo, čim je izpuščen z vojaške vaje, po istih pogojih, po katerih je delojemalec delal pred vpoklicem na vojaško dolžnost, oziroma po pogojih, ki so bili pogodbeno določeni pred tem pozivom.

3. a) V kolikor so v vmesnem času nastale izpremembe v službenih odnosih glede plače ali delovnega časa zbog ostalih istovrstnih delojemalcev pri tistem delodajalcu, pa bodo veljali novi pogoji.

4. d) Pri pogodbi o službovanju z omejenim delovnim časom se bo službeni odnos podaljšal po pogojih, ki so označeni v § 2. za čas, ki še ni bil potekel v trenutku, ko je delojemalec odšel na vojaško dolžnost.

nom določene odpovedne roke.

2. V primeru odpovedi po predhodni točki izgubi veljavnost dotična službena pogodba po sili zakona brez ozira na rok njenega trajanja.

§ 4.

1. Odredbe § 1 in 2 te uredbe ne veljajo za delojemalce:

a) za tiste, ki so zaposleni v obrti, podjetjih in poklicih, v katerih je prenehalo delo.

b) Za tiste, ki so zaposleni v obrti, podjetjih in poklicih, katerih delo je popolnoma ustavljeno, ali pa je bilo ustavljeno v samostojnem oddelku ali pa v delavnici podjetja kot celote, kjer so delali.

c) Za tiste, ki so bili zaposleni pri delih, za katera so bili edino najeti, in so bila ta dela vezana na določen časovni razmak, če je namreč ta razmak že pretekel.

č) Za tiste, ki so bili zaposleni pri delih, za katera so bili edino najeti, katera pa so bila končana prej, preden se je delojemalec vrnil z vojaške dolžnosti, pa delodajalec še ni začel z deli iste vrste v času, ko mu je službojemalec poslal sporočilo v smislu § 2 te uredbe.

5. Ako službojemalec preneha ali pa ustavi svojo obrt, podjetje, samostojni oddelke ali pa delavnico podjetja kot celoto ali pa poklic na drugem kraju ali pod drugo obliko ne obnovi v roku treh mesecev, potem izjeme iz točke 1 in 2 te določbe tega paragrafa ne veljajo.

6. V primeru, da službojemalec ne bi sprejel nazaj v službo službojemalec, ki se vračajo, — po določbah te uredbe, obstoji obveznost za službojaleca, da jih sprejme nazaj — potem je dolžan dati službojemalec odškodnino za ves čas, dokler službeni odnos ne bo prekinjen v smislu predpisov obrtnega zakona.

V primeru, da bi se službojemalec vrnil z vojaške dolžnosti z zmanjšano delovno sposobnostjo v tolikšni meri, da ne bi bil zmožen opravljati svoje prejšnje službe, pa ima zato prvenstveno pravico za zaposlitev pri istem službojalcu za posle, ki odgovarjajo njegovi zmanjšani delovni sposobnosti, v kolikor se dotičnemu službojalcu zaradi zaposlitve prijavi v roku 6 mesecev, računajoč začetek roka po točki 2. § 2 te uredbe.

§ 5.

1. Če je prišel odhod na vojaško dolžnost po odpovedi službenega odnosa s strani službojatalca, a pred potekom odpovednega roka, ta odpoved ne velja.

2. Izjemo od prednjega tvori odpoved, katero je dal službojemalec v primeru, ko je najmanj za mesec dni prenehalo ali pa bilo ustavljeno delo v obrti, podjetju ali samostojnem oddelku, ali delavnici podjetja kot celoti ali v poklicu, kjer so bili dotični službojemalec zaposleni, v kolikor se je prenehanje ali pa ustavitev dela začela najkasneje v roku mesec dni, računajoč tu od dne, ko je bila odpoved izročena.

3. Službojemalec, ki se je po odpustitvi z vojaške dolžnosti vrnil v službo, se v nobenem primeru služba ne more odpovedati v času enega meseca. To pa ne velja za primere prenehanja ali ustavitve dotičnih del, dela v obrti, podjetju, samostojnem oddelku ali v delavnici podjetja kot celoti ali v poklicu, kjer je bil tisti službojemalec zaposlen, ako je prišlo prenehanje oziroma ustavitev dela v navedenem času ali pa je bila v navedenem času ali pa pred tem izročena odpoved vsem službojemalcem zaradi sklenjenega prenehanja ali ustavitve dela v delavnici, podjetju, samostojnem oddelku ali v delavnici podjetja kot celote, ali v poklicu, kjer so bili dozdaj zaposleni. Odredbe tega paragrafa se nanašajo na prekinitev pogodbe po določbah § 239. obrtnega zakona, izvzemši odredbe točke 9. odst. 1. tega paragrafa.

§ 6.

1. Službojemalec oz. službojalec lahko zahteva tudi posredovanje pristojne oblasti splošnega upravnega značaja prve stopnje z namenom, da se odstranijo nespo-

razumi, ki bi nastali pri izvajanju predpisov te uredbe.

2. Oblast splošno upravnega značaja prve stopnje je dolžna takoj vzeti v razpravo predloženo zahtevo in pri zainteresiranih strankah delovati za to, da bi se nesporazum na miren način poravnal.

3. Posredovanje se mora končati v osmih dneh ter je treba v zapisniku ugotoviti in podati zahteve in rezultate posredovanja. Ako posredovalni postopek ne bi uspel, je dolžna pristojna oblast nezadovoljno stranko zaradi materialnih zahtev poslati na sodišče.

4. Za primer neupravičenih izostankov bo pristojna oblast uporabila ukrepe, ki jih predvideva zakon v splošno upravnem postopku.

5. Ta postopek posredovanja je prost vsake takse.

6. V krajih, kjer obstoji inspekcija dela, opravljajo ta posel organi inspekcije dela za podjetja, za katere je pristojna.

7. Spori, ki se nanašajo na materialne terjatve in zahteve službojemalcev za doseg pravic na temelju te uredbe, spadajo v mejah pristojnosti po obrtnem zakonu v pristojnost izbranih odborov (sodišč dobrih ljudi) in § 343. obrtnega zakona, v kolikor sporna vrednost ne znaša več kot 12 tisoč din, preko te vsote pa spada jo v pristojnost rednih sodišč.

§ 7.

1. Odredbe te uredbe veljajo za službene odnose službojemalcev, ki so zaposleni pri privatnih (fizičnih in pravnih osebah), upoštevajoč tukaj tudi zaposlitev v obrti in podjetjih, ki spadajo pod obrtni zakon, kakor tudi zaposlitev v podjetjih, zavodih, ustanovah in poklicih, ki so navedeni v točki 1. § 433. obrtnega zakona.

2. Odredbe te uredbe veljajo tudi za službojemalce, ki so zaposleni v Narodni banki, Privilegirani agrarni banki, v mestnih hranilnicah in njihovi zvezi, v banovinskih hranilnicah, v privilegiranih zadrugah, v njihovih poslovnih in revizijskih zvezah in v glavni združni zvezi, v zadrugah in pomožnih blagajnah iz § 119. zakona o gospodarskih zadrugah, v ustanovah socialnega zavarovanja in v upravnih javnega posredovanja dela, pri izdajanju in prodajanju periodičnega tiska, v pisarnah pooblaščenih inženirjev, gospodarskih svetovalcev in trgovskih posrednikov (senzalov in mešetarjev), v podjetjih za prodajanje srečk razredne loterije in prodajanje tobaka ter soli, v pomorskih in gozdni podjetjih, v lovskih in ribolovskih podjetjih s pravico na mesečne ali pa večmesečne plače.

3. Odredbe te uredbe veljajo tudi za službojemalce, ki so zaposleni v državnih in samoupravnih zavodih in drugih ustanovah, v kolikor za te službojemalce ne obstoje posebni zakonski predpisi, s katerimi je isto vprašanje urejeno, kakor tudi za uslužbenice dnevničarje, delavce in ostale pomožne moči na občinah, v kolikor statuti občine ne določajo za iste ljudi ugodnejših odredb.

4. V kolikor se pokaže potrebno, da je treba veljavnost odredbe te uredbe raztegniti tudi na podjetja, ustanove in poklice, ki niso imenovani v prednjih točkah, bo to določil z uredbo minister za trgovino in industrijo skupaj z ministrom za socialno politiko in ljudsko zdravje.

§ 8.

Odredbe te uredbe se bodo izvajale tudi za tiste službojemalce, ki so se vrnili z vojaške dolžnosti po 1. septembru 1939., v kolikor bi zahtevali v roku 15 dni po uveljavljenju te uredbe, da se vrnejo v prejšnjo službo.

§ 9.

Glede pravic službojemalcev in plač za čas, dokler so na vojaških vajah, bodo veljale tudi po uveljavitvi te uredbe določbe § 221. obrtnega zakona vse do tlej, dokler o tem vprašanju ne bi bila izdana posebna uredba.

Zastopamo znano
tovarno čokolade
in bonbonov Grič
ter peciva in keksov
znamke Koestlin

Bon-Bon

FLORJANC JOSIP
LJUBLJANA
Miklošičeva c. 30
TEL. 44-42

§ 2.

1. Pri službenih pogodbah, pri katerih znaša zakonski ali pa pogodbeno določeni odpovedni rok najmanj 14 dni, mora delojemalec po odpustitvi iz vojaške dolžnosti zahtevati, da ga vzame v prejšnjo službo. To zahtevo mora službojemalec sporočiti službojalcu v roku 15 dni po odpustu iz vojaške dolžnosti, oziroma po preteku zdravljenja v bolnišnici ter po poteku odobrenega bolniškega dopusta in okrevanja. Službojemalec stopi na delo osmi dan, oziroma prvi naslednji delovni dan po osmem dnevu, ko je sporočil zahtevo službojalcu.

2. Če je z zakonom ali s pogodbo določena večja odpovedna doba kakor pa 14 dni, je službojemalec dolžan v roku 8 dni po odpustu z vojaške dolžnosti obvestiti službojaleca, da je pripravljen stopiti na delo. Na delo pa stopi v dveh dneh po sporočilu poziva službojatalca, v vsakem primeru pa najkasneje osmi dan, oziroma prvi naslednji dan po osmem dnevu, ko je sporočil svojo zahtevo službojalcu.

§ 3.

1. Rok za odpoved službe delojemalcu, ki je bil sprejet v službo kot namestnik osebe, katera je bila poklicana na vojaško dolžnost, znaša pri izvajanju odredbe § 2 te uredbe šest delovnih dni brez ozira na pogodbo ali pa z zak-

2. V primeru, da službojemalec v roku enega leta po prenehanju ali ustavitvi dela ponovno nadaljuje z delom v kateri koli obliki enakega imena, obrti, podjetju ali poklicu (točka 1 in 2 predhodne določbe), imajo delojemalci, ki so bili prej zaposleni v obrti, podjetju ali pa poklicu, po odslužitvi vojaške dolžnosti prvenstveno pravico za zaposlitev po enakih pogojih pri najetu delojemalcev, če se prijavijo do začetka dela ali pa najpozneje 14 dni po začetku dela. Službojemalec je dolžan imeti službojemalca v evidenci najdlje šest tednov, če v času prijave nima potrebe da bi ga obdržal.

3. Službojemalec je dolžan sprejeti nazaj v službo službojemalce, ki se vračajo z vojaške dolžnosti, samo v tolikšnem številu, katero ne seže čez število službojemalcev dotične vrste, kateri so bili normalno zaposleni v tem času pri dotičnem službojalcu.

Za odpoved službe dotedanjim službojemalcem v tem primeru veljajo odredbe § 3 te uredbe. V kolikor bi službojemalec povečal število službojemalcev tiste vrste po povratku službojemalca z vojaške dolžnosti in bi slednji postavil zahtevo za ponoven sprejem na delo v smislu § 2 te uredbe, je službojemalec dolžan v roku treh mesecev prvenstveno sprejeti v delo takega službojemalca v smislu § 1 te uredbe.

V Novo mesto!

Na občni zbor Zveze trgovskih združenj!

Kot kraj svoje letošnje glavne skupščine si je izbrala Zveza trgovskih združenj našo dolensko prestolnico, naše lepo Novo mesto. Z odobravanjem je bil sprejet od vseh delegatov ta sklep, saj Novo mesto s svojimi naravnimi lepotami in zgodovinskimi ter drugimi znamenitostmi naravnost vabi k obisku.

In v resnici je le malo mest, ki bi se mogla ponášati s tako lepo okolico, kakor jo ima Novo mesto. Po pravici je dejal naš znanstvenik Ferdo Seidl, da je okolica Novega mesta med najlepšimi krajinami Jugoslavije! Zato je tudi naravno, da so opevali lepoto Novega mesta in njegove okolice naši prvi pesniki, tako Dragotin Kette, ki se lahko imenuje kot pesnik Novega mesta, Pavel Golia in drugi. Kako nepozabno lepo opisuje Kette lepoto Novega mesta:

Kak tiho, lahno, viješ se krog mesta, zelena Krka ko mlada nevesta krog ženina, ljubo ga objemaje, ko mora proč od nje na tuje kraje...

V slavo okolice Novega mesta pa je zapel Pavel Golia te verze:

Livade, griči, ljubi stari znanci pozdravljajo me z leve, z desne, kmali se Novo mesto v Krki zazreči, v ozadju z bajk bogatimi Gorjanci. Glej že odpira Trška gora zala vesele zidanice, tihe hrame...

A ne samo pesnike, tudi slikarje je navdušila lepota novomeške okolice, o čemer zlasti pričajo umetnine slikarja Jakca.

Pogled na Novo mesto s kapiteljsko cerkvijo

In kako tudi ne bi navdušila ljudi okolica Novega mesta. Visoko gori nad zeleno Krko se stiskajo ob stari Kapiteljski cerkvi hiše in hišice ter kličejo nazaj spominu čase, ki jih je preživelo Novo mesto od svoje ustanovitve v l. 1365. po vojvodu Rudolfu IV. Okoli mesta pa se vije topla Krka. Pravi užitek je, se kopati v njej, a prav tako čolnariti po njej in se v večernih urah vdajati sanjarjenju. Vse okoli Novega mesta pa na vse strani ljubki griči, slikoviti gozdovi, bele cerkvice, da uživa oko vedno nove in nove lepote. Povsod lepo obdelana polja in bujni vinogradi! Sama lepota je

Novo mesto, pogled s Kapiteljskega drevoreda

razlita na vse strani. V ozadju pa se dvigajo Gorjanci ter nam kličejo v spomin nepozabne Trdinove Bajke in povesti o Gorjancih. Na vse strani pa tudi lepi sprehodi. Že park na Kapiteljskem hribu vabi k sprehodu, ob Krki, med vinogradi in polji pa se vrsti ena izletna točka za drugo. Kdor

se hoče naučiti naravnih lepote, naj obiše Novo mesto.

A tudi zaradi

zgodovinskih in kulturnih spomenikov

se izplača obiskati Novo mesto.

Zgodovina Novega mesta je polna burnih dogodkov. Že v rimskih časih so vezale okoli Novega mesta velike rimske ceste zapadne in vzhodne kraje. Kasneje je ustanovil vojvoda Rudolf Novo mesto, da bi postalo središče avstrijskih posestev na Dolenjskem. To je bil vzrok, da je Rudolf IV. povečal in prenovil stari in mali Mackstatt v vrsto mest, kakor piše zgodovinar Novega mesta Ivan Vrhovec.

Na podlagi svojih mestnih privilegijev se je nato Novo mesto razvilo v pomembno in bogato trgovsko mesto ter postalo gospodarsko križišče, v katerem se je križala važna trgovska pot iz Hrvaške v Ljubljano.

Ko so se kasneje začeli turški boji, je postalo Novo mesto zbirališče obrambnih čet in se je zato gospodarski napredek mesta še dvignil. Ta napredek pa je bil žal le kratkotrajen, ker je po ustanovitvi Karlova v l. 1579. začel padati pomen Novega mesta.

Da bi se zopet pomagalo mestu je bila l. 1746. ustanovljena v Novem mestu gimnazija, dve leti kasneje je dobilo Novo mesto še svojo kresijo ali okrožni urad, toda prav le ni moglo mesto napredovati.

Tudi Napoleonovi časi niso prinesli Novemu mestu lepših časov, velike sledove pa je zapustilo v življenju Novega mesta revolucionarno leto 1848. Začelo se je razgibano narodno življenje, ki ga je pa kmalu nato zatrl Bachov absolutizem. Toda narodna misel je bila že premočna, da bi se mogla zatreti in 500letna proslava Novega mesta ter prihod Južnega Sokola sta z novo silo dvignila narodno misel k življenju. Ustanovila se je čitalnica, sezidal Narodni dom, prvi na slovenskih tleh. L. 1871. je prišla občina v slovenske roke in od takrat je bilo Novo mesto eno važnih žarišč naše narodne misli.

Številni spomeniki, ki so se še ohranili pa pričajo o tej veliki zgodovini Novega mesta. V prvi vrsti je treba tu omeniti Kapiteljsko cerkev, ki je nastala verjetno še pred ustanovitvijo mesta. Posebno znamenit je presbiterij cerkve, ponos vseh Novomeščanov pa velika slika slavnega italijanskega slikarja Tintoretta v Kapiteljski cerkvi. Drugi veliki slikar, ki je delal v Novem mestu, je bil Metzinger. Tudi dve Herrleinovi sliki hrani Novo mesto.

O nekdanjem bogastvu Novomeščanov pričajo arkade v Bergma-

ne spomenike nekdanje slave Novega mesta.

A tudi sedanje Novo mesto nudi obiskovalcu mnogo, saj je mesto v zadnjih letih zelo napredovalo in dobilo čisto nove dele mesta.

Predvsem pa je treba omeniti vsaj glavne

izletne točke Novega mesta.

Dolenjske Toplice,

eno najstarejših termalnih kopališč v Evropi. Terma ima temperaturo 38° C. Kopeli so neposredno nad močnimi izvirki. Kopališki in zdraviliški dom. Zelo lepa okolica. (Oddaljeno od Novega mesta ca. 14 km. Potovanje z vlakom do postaje Straža-Toplice, od tam peš ali z avtotaksijem približno 4 km.)

Šmarješke Toplice.

Zelo priljubljeno kopališče v prijazni kotlini med gozdnatimi hribočki. Toplo termalno kopališče z vodo 32 do 34° C, vsebuje oglje-

no kislino. (Oddaljeno od Novega mesta 10,5 km. Potovanje mimo romantičnega gradu Otočec z avtobusom. Odhodi ob 5.00 in 11.45, povratek ob 8. in 17.08 ali z avtotaksijem poljubno.)

Na Trško goro

(429 m). Priljubljeno izletišče. Posejano z vinogradi in zidanicami. Na vrhu božjepotna cerkva Matere Božje. Lep razgled širom Dolenjskega. (Oddaljeno od Novega mesta dve uri hoje ali z avtobusom do podnožja v Mačkovcu. Odhodi ob 5. in 11.45, povratek ob 8.21 in 17.22. Z avtotaksijem po volji.)

Lukenjski grad.

Ugoden izlet, mimo prijazne vasi Prečne do izvira Temenice, ki pod Lukenjskim gradom tretjič privre iz zemlje pod imenom Prečina. Na visoki skali nad izvirom romantični in starodavni grad Erazma Predjamskega Luknja. (Poldrugo uro hoje ali z avtotaksijem do vasi Prečna po volji.)

Grad Otočec pri Novem mestu

Navodila za delegate

Združenje trgovcev v Novem mestu priredi za vse udeležence skupščine v sredo dne 14. avgusta t. l. ob 21. uri v veliki dvorani Sokolskega doma družabni večer, na katerem bo igral pomnožen sokolski orkester.

Pisarna stanovanjskega in informacijskega oddelka Združenja trgovcev v Novem mestu bo poslovala dne 14. avgusta od 9. do 11. ure in od 13. do 18. ure v Sokolskem domu v Novem mestu, pritličje, desno.

V četrtek 15. t. m. popoldne bodo izleti v bližnjo okolico Novega mesta.

Zveza prosi združenja, da vzbude med svojim članstvom zanimanje za zvezino skupščino v Novem mestu, ter da organizirajo skupne izlete v Novo mesto.

Delegati združenj naj bodo polnoštevilno zastopani. Če se kak delegat skupščine in predkonference nikakor ne more udeležiti, naj ga vsekakor zamenja namestnik.

Imena in število delegatov naj združenja sporoče tudi Združenju trgovcev v Novem mestu zaradi zanesljive preskrbe prenočišč (naslov: Združenje trgovcev za srez Novo mesto v Novem mestu).

Tintoretto:
Sv. Miklavž
(detajl)

Spodaj:
Novo mesto
v snegu

JOSIP KOBE

Novo mesto

Špecerijska, delikatesna
in galanterijska trgovina
na drobno in debelo

Gg. trgovcem na deželi dostavljam na željo vse kolonialno blago direktno na dom z lastnim avtomobilom. Dovoz po lastni nabavni ceni

Za večja naročila se priporočam. Zahtevajte cenike!

Franc Kastelic

NOVO MESTO—KANDIJA

ŠPECERIJA
ŽELEZNINA

Stavbeno in pohištveno okovje v veliki izbiri in po najnižjih cenah

Ivan Medic

Industrija
perila

Novo mesto

Prihodi vlakov v Novo mesto

Iz smeri:	Čas		
Ljubljana	7.37	10.07	14.00
	15.54	19.14	21.07
Sevnica	7.37	10.07	14.00
	15.54	19.14	21.07
Karlovac	6.15	12.40	17.50
	19.50	21.40	
Straža-Toplice	6.10	8.31	12.32
	13.36	17.30	20.00

Odhodi vlakov iz Novega mesta

V smeri:	Čas		
Ljubljana	4.37	6.20	12.47
	15.56	18.00	20.04
Sevnica	6.20	12.47	15.56
	18.00		
Karlovac	5.00	7.43	15.59
	21.13		
Straža-Toplice	5.21	7.45	10.15
	12.50	16.02	19.17

Prihodi avtobusov v Novo mesto

Brežice	8.42	20.28
Krško	8.49	17.3

Odhodi avtobusov iz Novega mesta

Brežice	7.00	11.53
Krško	5.00	11.45

Davčni svetovalec

Taksna dolžnost nabavne knjižice

G. I. P. v N. — Vprašanje: Trgovca je prodajal na nabavno knjižico blago v dobi od 1. XII. 1939. do 20. V. 1940., ko ga je organ finančne kontrole zalotil, da knjižica ni kolkovana za vsako leto z 10 din. Prosim, ali znaša kazneni res 50kratno redno takso za dve leti, ko se je vendar knjižica rabila le 6 mesecev, to je komaj pol leta. Ali se mora res plačati 50kratna kazen?

Odgovor: V letu 1934. je stopil v veljavo pravilnik, ki je izrečno določal, da se taksa prilepí, preden se začne vpisovati v knjižico. Po izteku enega leta od prilepljenja te takse se mora taksa obnoviti. Potemtakem je takrat veljalo načelo, da prilepljena taksa velja eno leto, ne glede na to, da praktično sega ta doba v dve koledarski leti. Ta pravilnik pa je bil izpremenjen s pravilnikom z dne 24. VI. 1936. (čl. 6., št. 7), ki ne vsebuje več tega določila. Pri tem pa je ostal zakon sam neizpremenjen, določal je, da znaša taksa prvotno na leto 5 din in pozneje (fin. zak. 1936/1937.) din 10.—. Ali je s tem mišljeno koledarsko leto, zakon ne pove in je zato ravno tako mogoča tudi razlaga, da znaša taksa din 10.— ne za vsako koledarsko leto, ampak enostavno na leto, ki se računa od dne prilepljenja. Vendar se je med tem uvedla v fiskalnih krogih praksa, da se smatra to »leto« za koledarsko leto in kazen se predpisuje za vsako koledarsko leto, torej v tem primeru $2 \times 10 = 20 \times 50 = 1000$ din, dočim bi pri razlagi, da je leto računati od dne prilepljenja, znašala kazen polovico manj. Pri tem dejanskem položaju bi se vsekakor izplačalo, da se pritožbenim potom in pozneje s ložbo na upravno sodišče izposljuje, kako je tolažiti predmetno zakonito določilo. Pripominjamo, da se kazen tudi za knjižice lahko zniža na 25kratno izmero redne takse, ako pred izdajo kazenske odločbe prosite, da se Vam pri odločbi na vsa pravna sredstva odobri opustitev kazenskega postopanja.

Ali obstoji dolžnost, da se v fakturi posebej zaračuna skupni davek tudi potrošnikom?

G. L. R. v S. — Vprašanje: Praviloma se mora vsak skupni davek v fakturi posebej zaračunati,

vendar se spominjam, da so v tem pogledu določene izjeme, a se jih več ne spominjam. Prosim, da mi sporočite, kdaj kljub pravilu nisem dolžan skupnega davka posebej zaračunati.

Odgovor: V naznačeni smeri sta dve izjemi. Predvsem ni skupnega davka posebej zaračunati za državne ali samoupravne dobave, ker po čl. 97. zakona o državnem računovodstvu nosi pri teh dobavah vse davčine dobavitelj. Pri javnih nabavah se radi tega skup-

ni davek ne sme v fakturi posebej zaračunati, ampak se mora vkalkulirati v ceno. Druga važna izjema, ki je našim podjetnikom manj znana, pa je glede skupnega davka za blago, ki ga proizvednik oz. plačevalec davka proda direktno konsumentom. Za blago, ki se proda direktno konsumentom, po razpisu ministrstva za finance z dne 19. IV. 1934., št. 19.441, ni dolžnosti, da se v računu plačani skupni in luksuzni davek posebej zaračunata.

Voinodobne naloge šefov

Vsako povečanje proizvodnje je dokaz podjetnikovega znanja in spretnosti. Za to povečanje pa sta potrebna dva pogoja: svoboden odjemalec in neomejeno zmogljiv dobavitelj. V vojnih časih in ob raznih omejitvah je pa prav težko dokazati posebno trgovsko spretnost. (V državah z racionirano prehrano prebivalcev je ta dokaz celo nemogoč.) Nabava blaga se v moderni trgovini čedalje bolj prepušča tehnologu. Tudi zaloga oz. napolnjevanje skladišča je v sedanjem času zaradi strogega sistema oskrbe težavna stvar, splošno z mnogimi formalnostmi, izkazi, statistikami in pisarijami. Tržne razmere ali prilagoditve so postale zastarel pojem in od njih ne zavisijo količine nakupov.

V industriji se mora zdaj tehnik potruditi, da poišče in najde novih, še razpoložljivih snovi in predmetov, in da iznajde tudi nove metode. Tehnika sili v ospredje. Ali pomeni to, da je dejanska trgovska sposobnost v vojnem času postala odvisna in da mora počivati, ali ji je ostala samo še knjigovodska, kalkulatorska vloga iz preteklosti?

Praksa kaže, da ni tako. Tudi še dandanes se odpirajo trgovski podjetniški spretnosti nova polja za udeleževanje. Predvsem so te možnosti v iznajdljivosti in čutu

Trgovska pomočnica

zelo porabljiva, zanesljiva in vestnomoč, modne galanterijske in papirne stroke, prijetne zunajnosti, stara 24 let, prosi za nameščenje v trgovini, skladišču ali pri blagajni. Dopise sprejema Tajništvo Združenja trgovcev v Radovljici.

za nova delovna področja v prid svojemu podjetju in delovnemu aparatu, ki so ga razmere morda ohromile, mu ustavile dotedanje posle. Trgovsko znanje se kaže nadalje tudi v pridobivanju novih stikov z odjemalci, posebno s tem, da se skupno zmagujejo novonastajajoče težave in stiska vojne gospodarske dobe.

V mirnih časih so mnogo tega dela opravljali potniki trgovin na debelo in na drobno. V času voj-

ne je število razpoložljivih potnikov zelo majhno oz. nestalno celo v nevtralnih državah. Zaradi omejenih dobav je tudi postal njih posel zelo formalen in shematičen. V deželah z racionirano prehrano ljudstva se veletrgovcem sploh več ne plača pošiljati okoli svoje potnike, temveč si pomagajo že kar s formularji ali obrazci, katere razpošiljajo odjemalcem. Posamezniku trgovcu je s tem delo olajšano, zlasti še ženskam, veletrgovcem pa pri tem celo prištedi. Če se želi trgovec vnaprej pripraviti na take razmere, pa mora imeti predvsem res redno vodeno evidenco vseh odjemalcev.

S temi spremembami mora računati skrben trgovec, prav tako pa seveda tudi trgovski sodrtnik in potnik.

Pri mnogih vrstah prometa se zaradi vedno slabšega dobavljanja blaga tudi plačila poskrbeti za popraviljanje rabljenih predmetov, kar velja posebno za razne stroje in priprave, tako iz gospodarstva in obrta kakor tudi iz gospodinjstva. Sposoben trgovec bo poskušal tudi na ta način ustreči občinstvu. Za mnoga opravila pa bodo nastala nova podjetja.

Razpored zasedanja davčnega odbora za mesto Ljubljana

Dne 13. avgusta ob 11. uri dop.: mlekarne.

Dne 17. avgusta ob 8. uri dop.: branjerije, starinarji.

Dne 19. avgusta ob 8. uri dop.: agenture-komisije, trafike, kurirvo, suha roba, elektrotehnični predmeti, stroji, vozila.

Dne 20. avgusta ob 9. uri dop.: drogerije, vrtnarji, usnje, čevlji, stavbeniki, modistke-trgovke, deželni pridelki (kisló zelje), kramarije, prevozniki, carinski posredniki, borzni senzali.

V torek dne 13. avgusta bosta sodelovala pri zasedanju davčnega odbora člana trgovca Franjo Novak in Kristijan Čermelj.

V soboto dne 17. avgusta trgovca Anton Verbič in Kristijan Čermelj.

V ponedeljek dne 19. avgusta trgovca Anton Verbič in Kristijan Čermelj.

V torek dne 20. avgusta trgovca Franjo Novak in Kristijan Čermelj.

Imenovani člani davčnega odbora bodo sprejemali davkoplačevalce gori naštetih strok v prostorih Združenja trgovcev, Trgovski dom, Gregorčičeva 27, v ponedeljek dne 12. in v petek dne 16. avgusta t. l. v času od 10. do 12. ure.

Vsak naj prinese s seboj vse davčne podatke. Stroke, ki niso v tem razporedu, pridejo na vrsto v prihodnjem zasedanju, ter bodo dotični pravočasno od Združenja trgovcev obveščeni, kakor tudi oni gornjih strok, ki sedaj niso dobili obvestila.

Razmere na svetovnih trgih kovin

V zadnjem času so tečaji za baker in kositer zelo kolebali, dočim so bili tečaji za svinec in cink stabilni. Zvišanje kvote za kositer od 100 na 130 % je najbrže v zvezi s prizadevanjem vlade Združenih držav Sev. Amerike, da na-

bere rezervo v višini 75.000 ton. Še vedno pa se dvomi, če bodo proizvajalci kositra sploh mogli dati te količine.

Proizvodnja surovega bakra se je v U. S. A. zvišala v juniju 1940. na 96.064 ton proti 83.000

Tako dober tek vzbuja

naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30letni vojni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročila prevelik tek.

tonam v maju. Zaloge bakra v U. S. A. so se torej povečale na 200.000 ton.

Proizvodnja cinka se je v U. S. A. zmanjšala od 53.000 v maju na 49.200 ton v juniju. (V juniju 1939. je znašala samo 39.400 ton.)

Zaradi nove situacije se v Angliji opaža pomanjkanje aluminija.

Oskrba Nemčije s kovinami je sedaj bolj ugodna ko prej.

Londonske cene živega srebra so v zadnjem času narasle na 60 funtov za sod. Kartel pa je obdržal svojo ceno 200 dolarjev za sod. To zvišanje cene je posledica bojazni, da bi se oskrba Anglije z živim srebrom mogla poslabšati, ker iz Italije ne more dobiti živega srebra, a tudi ne iz Španije, ki je v kartelu z Italijo.

Trgovinska politika Španije

Španska vlada je razvila v zadnjem času precej intenzivno trgovinsko politično aktivnost. Sredi julija je sklenila trgovinsko pogodbo z Madžarsko, s katero se predvideva večji uvoz motorjev, traktorjev, raznih strojev in tudi agrarnih proizvodov iz Madžarske. Sedaj je začela španska vlada urejati svoje trgovinske odnose z južno-ameriškimi državami in tudi drugimi čezmorskimi državami. Tako je odpotovala pred kratkim španska trgovinska delegacija na Japonsko, pripravljajo pa se tudi trgovinska pogajanja z Bolivijo.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 7. avgusta objavlja: Uredbo o izredni dokladi državnih nameščencev in upokoencev — Uredbo o plačilni dospelosti prvega obroka zemljarine za leto 1940. — Odločbo o novem naselju Goreljku — Razglas o razdelitvi Drave od državne meje navzdol do Ptuja s stranskimi vodami na ribarske okraje — Odločbo o gošpodarskih pasmah kuncev.

H. N. Casson:

Business

(Prevedel Ivo Zor)

Sleherno novo podjetje je vseskozi zvezano z rizikom. Naj bodo njegovi upravni svetniki še tako impozantni in dostojanstveni, kljub temu ni podjetje nič drugega ko pustolovščina. Uspeh je odvisen od sodelovanja toliko elementov in toliko novih družb je prenapeto ter prelahkomiselno osnovanih, da moramo smatrati vsako tako podjetje bolj za srečolov kakor za varno ustanovo.

»Biti pionir, ni unusno,« mi je nekoč dejal Carnegie, ko sem ga vprašal, kaj sodi o novih podjetjih. Njegova politika je bila vobče: čakati in paziti. Kakor hitro pa je ugotovil, da je nova ideja koristna, si jo je prisvojil in jo podprl z vso silo svoje družbe. Vedno je delal s »polno paro«, zato si je bil tudi svesten uspeha.

Dogodi se večkrat, da je žaleno zakonodavci smešen hrup, ako osnuje skupina drznih kapitalistov podjetje, ki jim da že prvo poslovno leto nenavaden dobiček. Takoj predlagajo nov zakon, ki omeji, kakor n. pr. pri plinarstvih družbah, dobiček na 8 ali 10%. To je zato, ker zakonodavci ne poznajo moči našega enajstega nauka, ker ne vedo, da tako početje zatira iniciativnost in smisel za izume.

Da zahteva povečanje rizika tudi povečanje dobička, ni nobena samovoljna trditve. To je eden prirodnih zakonov kupčijskega sveta. Ne moremo se mu ogniti, pa tudi prezreti ga ni mogoče. Iz omejitve dobička izvira omejitve podjetnosti, in to se pravi, zadrževati, ovirati duh ustvarjanja.

Dognal sem, da se more vsaj približno najbolje ugotoviti varnost ustanove in njenih vrednosti na tale način:

Osnovne delnice 8%;

Navadne prednostne delnice 7%;

A. Prednostne delnice 5%;

B. Prednostne delnice 4,25%

Prve hipotekne obveznice 3,90%;

Vrednost nepremičnin družbe.

Tako je treba narisati piramido, ki nam pokaže, katere izmed teh vrednot leže bližje družbinemu imetju v nepremičninah in katere so najbolj oddaljene. Čim bližje so vrednote nepremičninam, tem bolj varna je njih vrednost.

Ugotoviti moramo, koliko je teh vrednostnih papirjev izdanih, v kakšni približni vrednosti, in poizvedeti o razmerah nepremičnin ter kakšne uspešne metode se uporabljajo v obratu. Ako nam je predvsem za varnost, bomo kupili prve hipotekne obveznice. Če hočemo igrati hazard, si bomo nabavili navadne delnice. Ako bi se bili večkrat nekoliko potrudili in bi si bili narisali tako piramido, bi ne bili izgubili toliko denarja.

DVANAJSTI NAUK

Vsaka vrednost se izpreminja.

Obiskal sem včasih tista mrtva mesta, kjer je izprememba iz dneva v noč edini dogodek.

Tam ne vidimo nobenih podjetij, nobene reklame, nikake iniciative, ondi si nihče ne prizadeva, da bi se seznanil z novostmi, kaj še, da bi se ukvarjal z njimi. Mimoidoči niso videti kakor živa bitja, ampak kakor bi sploh ne živeli; posebljene navade, optične prevare so; ko bi jih kdo zbadel, bi sploh ne krvaveli: njih kri bi ne imela zadosti energije, da bi tekla.

Ti ljudje so polni zastarelih zamislov, njih mnenje temelji na zastarelih pojmi, njih luč sveti v preteklost in ne v bodočnost. Njih trgovska veroizpoved je: »Kakor je bilo v začetku, tako je tudi sedaj in bo na vekomaj tako: amen!«

Celo danes opažamo, da v vsej znanosti in izumom te stare egiptiske nazore o neizpremenljivosti stvari. Nekakšen mrtvaški fatalizem izvira iz tega, »Kar se je zgodilo včeraj, se bo danes zopet, in če se ne bo, kaj moremo mi?«

»Kizmet« pravi Turek, »mašana« pravi Španec, »nič« pravi Rus... »čemu?« pravijo naši znanci. Carlye je dejal nekoč: »V rečeh, ki so se včeraj zgodile, moramo biti vsi fatalisti.« Res je, toda ne v jutrišnjih. Resignacija je čednost le, dokler se nanaša na preteklost; v vprašanih bodočnosti pa je napaka, eden izmed najnevarnejših vplivov na polju človekovega udejstvovanja!

Ne! Trgovinski svet je svet večnih izprememb. Kupčije se ne ravna po precedenčnih primerih kakor sodni odloki. Niso umetnost, ki bi se je mogli naučiti in si jo zapomniti. Kupčije so prav tako izpremenljive kakor življenje samo in se neprestano menjavajo po svojih lastnih zakonih.

V trgovini ne zadostujejo samo izkušnje, ampak so potrebne še druge lastnosti: sposobnost opazovanja, vne-me, prilagoditve in vzgoje. Brez teh lastnosti so izkušnje le zavora. Vsak upravni svet je sposobnejši, če so v njem tudi mladi možje, ki imajo razumevanje za razvoj časa.

Vse vrednosti se izpreminjajo

Zasledovati moramo zatorej kar naprej najnovejša poslovna poročila. Dandanes, ko se dogajajo na vseh poljih najbolj nemogoče reči, ni nobena stvar gotova.

Pred nekaj dnevi sem srečal v Londonu trgovca, ki je prav tedaj izgubil svoje premoženje. Uvažal je indigo. Prav nič pa se ni zanimal za razvoj kemije, ki je bil zanj tako nevaren. Pa je prišel na trg indigo iz laboratorijev, ne pa z indijskih poljan. In v nekaj tednih je bila industrija indiga postavljena na glavo. V tem primeru je bila izprememba prava revolucija.

(Dalje prihodnjik.)

Zunanja trgovina

V kratkem se začne nova pogajanja z Italijo zaradi italijanskih dobav bombažne preje. Pogajanja bodo v Milanu ali pa v Trstu.

Italijanske tvrdke nameravajo nakupiti v Turčiji velike količine volne. Težava pa je v tem, ker je že sedaj Turčija v klirinškem prometu z Italijo visoko aktivna in bi se večji nakupi volne le težko obračunali.

Nemčija je izvozila v Italijo v juliju nad en milijon ton premoga. V zadnjih štirih mesecih je dobila Italija od Nemčije 4.145.000 ton premoga.

Kontrola nad petrolejskimi delnicami se v Romuniji sistematično nadaljuje. Prodaje teh delnic so dopustne samo proti predhodni odobritvi posebne komisije.

Turški pristojni krogi odločno demantirajo, da bi se v Turčiji uvedle sladkorne karte. Turške sladkorne tovarne imajo sladkornih rezerv za eno leto, letošnja letna sladkorne reze pa bo tako ugodna, da ne bo nobene potrebe po uvozu sladkorja iz tujine.

Madžarska je dobila letos od strženja ovc samo 7 milijonov kg volne proti 8,8 milijona lani.

Sovjetska Rusija je po bolgarskih vestih kupila na Bolgarskem 200.000 kg tobaka in se sedaj pogaja za nakup novih 200.000 kg.

Angleški listi poročajo, da izkazujejo angleške paroplovne družbe za lamsko leto zelo ugodno bilanco. Tako bo družba Furness Witha, ki ima 7 in pol milijona funtov kapitala ter ladij v skupni tonazi poldrugega milijona ton, letos izplačala 50 odstotno dividendo, dočim je lani samo 40 odstotno.

Po novi nemško-finski trgovinski pogodbi bo Finska dobavila Nemčiji 300.000 ton papirja, celuloze in papirne mase, 700.000 kubičnih metrov drv in 100.000 kub. metrov hlodov.

Trgovinska pogodba med Sovjetsko Rusijo in Združenimi državami Sev. Amerike je bila podaljšana za eno leto. Pogodbi je dodana klavzula, po kateri ima Sovjetska Rusija pravico, da po lastnem preudarku omeji uvoz ameriškega blaga, če bi Združene države otežile ali onemogočile izvoz blaga, ki je Sovjetski Rusiji potreben.

V Kanadi je letos posejano z žitaricami 40-5 milijona jutrov, dočim je bilo lani samo 38,9 milijona. S pšenico je letos posejanih 27,75 milijona, lani pa je bilo samo 25,8 milijona jutrov.

Trgovinska pogodba je bila v Kabul podpisana med Sovjetsko Rusijo in Afganistanom.

Za češplje slabo kaže

Po zbranih podatkih iz vse države je stanje našega sadja, zlasti pa jabolk, zgodnjih in poznih češpelj zelo slabo. Računa se, da bo letošnji pridelek češpelj tako slab, kakor ni bil že leta dolgo. Zgodnjih češpelj bomo imeli največ 300 do 400 vagonov, dočim je dajala dose-daj letina povprečno 1000 vagonov. V strokovnih krogih sodijo, da bomo imeli letos največ 1000 do 1500 vagonov češpelj za izvoz, dočim smo jih imeli lani 3000 vagonov.

Sedaj se vodijo pogajanja za izvoz naših češpelj v Nemčijo in Češko-Moravsko. Čehi in Nemci so

pripravljeni, da nam plačajo iste cene ko lani. Te pa nam nikakor ne morejo konvenirati. Naši sadjarji so imeli letos znatno višje stroške in zato morajo doseči za 2 do 2'50 din višjo ceno. Minimalna cena za češplje bi morala biti 4'50 din za kg. Malo pa je upanja, da bomo dobili tako visoke cene. Naši sadjarji se zato opozarjajo, da ne silijo s svojimi češpljami na trg, temveč naj raje kuhajo žganje. Ker je letošnja letina češpelj slaba, je tudi upati, da se bodo cene še popravile.

Doma in po svetu

Knez-namestnik Pavle je sprejel v avdienci zunanjega ministra dr. Cincar-Markovića in ga zadržal na kosilu. Nadalje je sprejel v avdienci nemškega gen. konzula Neuhausena.

Po vsej Hrvatski so bile danes, v četrtek, na dan obletnice Radičeve smrti, velike svečanosti v njegov spomin.

Družba sv. Mohorja v Celovcu, ki je bila ustanovljena l. 1860., je bila razpuščena, ker da je kot cerkvena bratovščina z izdajo prosvetnih knjig prekoračila svoj cerkveni delokrog.

Družba sv. Mohorja je bila na predlog prosvetnega ministra odlikovana z redom sv. Save I. razreda. Odlikovana sta bila tudi predsednik in gl. tajnik družbe.

Škofovska sinoda ljubljanske škofije je bila v četrtek zaključena. Sinoda je zborovala v škofovih zavodih v St. Vidu.

V ministru za soc. politiko je bil po številnih konferencah izdelan načrt za sanacijo naših bolnišnic. Sedaj je treba samo še najti denar za izvedbo teh načrtov. To pa je tudi največja težava.

Ban dr. Subašić se vedno ne pre-jema nobene plače, ker bi moral njegovo plačo po uredbi o banovini Hrvatski določiti hrvatski sabor, ki pa še ni sklican.

V Novem Sadu so se sestali bivši narodni poslanci ter zahtevali, da se brezmesni dnevi odpravijo, ker da so povzročili padanje cen živini.

Fond za podpiranje brezposelnih tekstilnih delavcev se je ustanovil v Sloveniji. Tekstilna podjetja v

Sloveniji bodo dala fondu večje zneske denarja.

Za komisarja pri borskih rudnikih je bil imenovan na podlagi sporazuma, ki so ga dosegli Nemci s francoskimi lastniki rudnika, gen. konzul Franz Neuhausen.

Na letošnjem velesojmu v Beogradu bo oficijalno zastopana tudi Slovaška.

Za prevoz jamskega, stavbenega in celuloznega lesa, vpognjenih plošč in celuloze ni več treba prositi za tranzitno dovoljenje skozi nemško ozemlje, ker je Nemčija dosedanje tranzitno prepoved za to blago odpravila.

Urad za kontrolo cen ponovno opozarja, da se morajo vse zaloge blaga prijaviti. Zaloge se morajo prijaviti direktno uradu za kontrolo cen v Beogradu. Prijave o zalogah so proste vsake takse.

Ladjedelnica v Kraljevi je od-povedala vsem delavcem delo ter je zato brez dela 250 delavcev. Tu-di ladjedelnica v Splitu je že morala zmanjšati obratovanje na polovico, da dela od 1500 delavcev samo še 650. Bati pa se je, da bo morala ladjedelnica še bolj ome-jiti obratovanje.

Oljne repice bomo letos pridelali manj ko druga leta, zelo do-bro pa obeta letina sončnic. Raču-na-jo, da bo mogoče letos pridelati 8000 vagonov semena sončnic, kar bi dalo nad 2000 vagonov olja.

V neki livarni v Trstu se je zgo-dila huda nesreča. Tekoča kovin-ska snov je obila šest delavcev ter so vsi kmalu nato umrli.

Hitler je obiskal tvornico Krupp v Essen. Glavni lastnik tovarne v. Bohlen je namreč praznoval 70 letnico. Hitler ga je odlikoval z zlatim znakom narodno socialistič-ne stranke.

Bivši ameriški poslanik v Bel-giji je izjavil novinarjem, da čaka prihodnjo zimo Belgijo lakota in morda tudi druge dežele v Evropi.

Bolgarska vlada je sklenila, da se zvišajo mezde vseh industrijskih delavcev za 15 %, odkupna cena za žito pa se poveča za 25 %.

V Sofijo so prišli sovjetski no-gometniki. V Sofiji so bili sprejeti z velikim navdušenjem od velikan-ske množice. Vse vstopnice za tek-mo so že razprodane.

Francoski minister za delo je iz-dal dekret, s katerim se ukinja 40urni teden ter se uvaja za vse tvornice 51urno tedensko delo.

»Popolo di Roma« poroča, da so Združene države Severne Amerike odbile prošnjo francoske vlade, da ji pošljajo živila. Angleško blokad-no ministrstvo ni dovolilo, da bi se izvozilo v Francijo žito iz Argenti-ne, ki je bilo že natovorjeno na ladje. Tudi izvoz žit plačnega žita iz Kanade v Francijo je blokadno ministrstvo v Londonu prepove-dalo.

Demobilizacija francoske vojske je končana.

Nova napetost je nastala med Finsko in Sovjetsko Rusijo, ker je finska vlada prepovedala zboro-vanje društva prijateljev Sovjetske Rusije.

Na Danskem in v Nizozemski so bile uvedene po nemškem vzoru karte za obleke. Le obleke za otro-ke se smejo prosto kupovati.

Železniški promet med Italijo in Francijo je zopet obnovljen.

Promet na Dnjestrju je po vesti iz Moskve po 20 letih zopet vpostavl-jen.

Zaradi vedno tesnejšega gospo-darskega, političnega in pomorske-ga sodelovanja Japonske z Nem-cijo in Italijo, je japonska Na-rodna banka sklenila, da pošlje v Berlin svojega posebnega zastop-nika.

Filipinski parlament je odobril predlog o podelitvi izrednih polno-moči predsedniku Filipinov Que-zonu. Polnomočja so tako obsežna, da ima predsednik skoraj dikta-torske pravice.

Mehiški parlament je izglasoval zakonski predlog o uvedbi splošne vojaške dolžnosti.

Splošna vojaška dolžnost je bila uvedena v Novi Zelandiji.

Število potnikov na letalih nem-ske Lufthanse se je v preteklem letu povečalo v primeri s prejš-njim letom za 23,3 %, število pre-letenih kilometrov pa za 28,3 %.

V Baguruslanu v Rusiji so odkri-li nov in zelo močan petrolejski v-relec. Vrelec daje po 70 ton dnev-no nafte odlične kakovosti.

Tendenca za vino v Dalma-ciji krepka

Po poročilih iz Šibenika vlada v vsej Dalmaciji zaradi malih za-log čvrsta tendenca. V najbolj vi-norodnih krajih šibeniškega okra-ja so črna vina že skoraj popolno-ma razprodana. Preostale zaloge se prodajajo po 6 do 7 din za liter. Enako je v Kaštelih in na Visu. Zaloge na Solti so bile razproda-ne še spomladi. Finančno močnej-ši gospodarski krogi, ki so mogli čakati s prodajo vina, so sedaj po-krili vse izgube prejšnjih let.

Občni zbori

»Sial«, d. d. za izdelovanje barv proti rji v Borovnici, ima redni občni zbor 17. avgusta ob 16. v pi-sarni javnega notarja Mateja Haf-nerja v Ljubljani. Delnice je treba položiti vsaj 6 dni pred občnim zborom na kraju občnega zbora.

Sejmi

- 12. avgusta: Rakek, Svetina, Sre-dišče, Sv. Jurij pri Celju-okolica.
- 13. avgusta: Kamnik, Ormož, Ljutomer, Maribor, Dolnja Len-dava.
- 14. avgusta: Leskovec, Toplice, Celje, Ptuj, Trbovlje.
- 15. avgusta: Trbovlje, Turnišče.
- 16. avgusta: Cerklje, Dolenja vas, Lesce, Lož, Škofja Loka, Smarje, Trebnje, Vače, Sevnica, Vel. Lašče, Maribor, Mozirje, Vu-zenica, Rakičane.

KNJIGOVESNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LIUBLJANA KOPITARJEVA 6

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda konte, štra-ce, journale, šolske zvez-ke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.

Joško Povh

manufakturna
trgovina

Novo mesto

Manufakturna
trgovina

Julij Kobé
Novo mesto

vljudno vabi k nakupu
za poletje in jesen

**JOSIP
KOŠIR**

manufakturna trgovina
Novo mesto

JOSIP PAUČIČ

parna pekarna

NOVO MESTO

ALFONZ OBLAK

ŠPECERIJSKA, GALANTERIJSKA
IN DELIKATESNA TRGOVINA

NOVO MESTO

NA DROBNO NA DEBELO

JOSIP WINDISCHER

HOTELIR IN MESAR

NOVO MESTO

Sobe za tujce vedno
na razpolago
Dobra postrežba

Elektrotehnično
podjetje

Josip Ogrizek

elektro-material, radio-aparati,
kolesa, motocikli, šivalni stroji
itd., itd.

Novo mesto

JOSIP TURK

trgovina s špecerijo,
kolonialnim blagom
in železnino

Novo mesto

Na debelo Na drobno

Josip

PENCA

PREDILNICA
IN TKALNICA

NOVO MESTO

**Josip
Ogoreutz**

manufaktura

Novo mesto

**ADOLF
PAUSER**

špecerija in železnina

Novo mesto